

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Paulino Eboracensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

VITA ET ACTVS SANCTI PAVLINI EPISCOPI
PIEBORACENSIS, ET DEINDE RHOFENSIS, BEATI

Gregorij Papæ discipuli, per venerabilem Bedam descripta, Lib. 2.

Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum.

Octobris 10
Ex Cap. 9.

Eduini Re-
gis potētia.

Eduinus p-
mittit se fu-
turum Chri-
stianum.

S. Paulinus
ordinatur
Episcopus.

1. Cor. 11.

2. Cor. 4.

Eduino Re-
gi structæ
infidiæ.

ENS Nordā Humbrorum, hoc est, ea natio Anglorum, quæ ad Aquilonarem Humbri fluminis plagam habitabat, cum Rege suo Eduino verbū fidei, prædicante Paulino, (beati Gregorij discipulo) primū accepit. Cui videlicet Regi in auspiciū suscipiendæ fidei, & regni cælestis, potestas etiā terreni creuerat imperij, ita vt (quod nemo Anglorum ante eum fecit) omnes Britāniæ fines, quæ vel ipsorum, vel Britonum prouinciæ habitabātur, sub ditione acceperit. Quin & Meuanias insulas, sicut & suprà docuimus, imperio subiugauit Anglorū. Quarum prior, quæ ad Austrum est, & situ amplior, & frugū prouentu atq; vbertate felicior, nongentorum sexaginta milliariū mensurā, iuxta æstimationem Anglorum: secunda, trecentorum & vltra, spatium tenet.

Huic autem genti occasio fuit percipiendæ fidei, quod præfatus Rex eius, cognatione iunctus est Regi Cantuariorum, accepta in cōiugem Edelburga, filia Edelberthi Regis, quæ alio nomine Tate vocabatur. Huius consortiū cum primò ipse missis procis à fratre eius Eadbaldō, qui tunc regno Cantuariorum præerat, peteret: respōsum est, non esse licitum, Christianam virginem pagano in coniugium dari, nè fides & sacramenta cælestis Regis, consortio prophanarentur Regis, qui veri Dei cultus esset prorsus ignarus. Quæ dum Eduino verba nunciij referrent, promisit se nihil omnimodis contrarium Christianæ fidei, quam virgo colebat, esse facturū: quin potius permittitur, vt fidem cultumq; suæ religionis cum omnibus, qui secum venissent, viris, siue foeminis, sacerdotibus seu ministris, more Christiano seruet. Neq; abnegauit, se etiam eandem subiturum esse religionem, si tamen examinata à prudentibus, sanctior ac Deo dignior posset inueniri. Itaq; promittitur virgo, atq; Eduino mittitur, & iuxta quod dispositum fuerat, ordinatur Episcopus vir Deo dilectus Paulinus, qui cum illa veniret, eamque & comites eius, nè paganorum possent societate pollui, quotidiana exhortatione, & sacramentorum cælestium celebratione confirmaret.

Ordinatus est autē Paulinus Episcopus à Iusto Archiepiscopo sub die duodecimo Calendarum Augusti, anno ab incarnatione Domini sexcentesimo, vigesimo quinto. Et sic cum præfata virgine ad Regem Eduinum, quasi comes copulæ carnalis aduenit. Sed ipse potius toto animo intendens, vt gentem, quam adibat, ad agnitionē veritatis aduocans, iuxta vocem Apostoli, vni viro virginem castam exhiberet Christo: cum in prouinciam venisset, laborauit multū, vt & eos, qui secum venerant, nè à fide deficerent, Dominō adiuuante, contineret, & aliquos, si fortē posset, de paganis ad fidei gratiam prædicando conuerteret. Sed sicut Apostolus ait, quantum multo tempore illo laborante in verbo, deus seculi huius excæcavit mentes infidelium, nè eis fulgeret illuminatio Euangelij gloriæ Christi.

Anno autem sequenti venit in prouinciam quidam sicarius, vocabulo Eumer, missus à Rege Occidentalium Saxonum, nomine Cuichelmo, sperans se Regem Eduinum regno simul & vita priuaturū, qui habebat sicam bicipitem toxicatam, vt si ferri vulnus minus ad mortem Regis sufficeret, peste iuaretur veneni. Peruenit autē ad Regem primo die paschæ iuxta antem Dorouentionem, vbi tunc erat villa regalis. Intrauitq; quasi nuncium domini sui referens: & cum simulatam legationem ore astuto volueret, exurrexit repente, & euaginata sub veste sica, impetum fecit in Regem. Quod cum videret Lilla, minister Regis amicissimus, nō habens scutum ad manum, quo Regem à nece defenderet, mox interposuit corpus suum ante ictum pungentis. Sed tãra vi hostis ferrum infixit, vt per corpus militis occisi etiam Regem vulneraret. Qui cum mox gladijs impeteretur, in ipso tumultu etiam alium de militibus, cui nomen erat Fordheri, sica nefanda peremit.

Eadem autem nocte sacrosancta Dominicæ paschæ pepererat Regina filiam Regi, cui nomen Eanfled. Cumq; idem Rex, præfente Paulino Episcopo, gratias ageret dijs suis

suis pro nata sibi filia, econtrā Episcopus gratias cœpit agere Domino Christo, Regiq; adstruere, quod ipse precibus suis apud illum obtinuerit, vt Regina sospes & absque dolore graui sobolem procrearet. Cuius verbis delectatus Rex, promisit se abrenunciatis idolis, Christo seruiturum, si vitam sibi & victoriam donaret pugnāti aduersus Regem, à quo homicida ille, qui cum vulnerauerat, missus fuerat: & in pignus promissionis implendæ, eandem filiam suam Christo consecrandam Paulino Episcopo assignauit. Quæ baptizata est in die sancto Pētecostes, prima de gente Nordan Humborum cum duodecim alijs de familia eius. Quo tempore curatus à vulnere sibi pridem inflicto Rex, collecto exercitu, venit aduersus Regem Occidentalium Saxonum, ac bello inuito, vniuersos, quos in necem suam cōspirasse didicerat, aut occidit, aut in ditionem recepit. Sicq; victor in patriam reuersus, non statim & incōsultē sacramenta fidei Christianæ percipere voluit: quanuis nec idolis vlrā seruiuit, ex quo se Christo seruiturum esse promiserat. Verum primò diligentius ex eo tempore & ab ipso venerabili viro Paulino rationem fidei edificare, & cum suis primatibus, quos sapientiores nouerat, curauit conferre, quid de his agendum arbitrarentur. Sed & ipse, cum esset vir natura sagacissimus, sæpè diū solus residens, ore quidem tacito, sed in intimis cordis multa secum colloquens, quid sibi esset faciendum, quæ religio seruanda, tractabat.

Filia regis
prima bap-
tizatur.

Quo tempore exhortatorias ad fidem literas à Pontifice Sedis Apostolicę Bonifacio accepit, quarum ista est forma: Exemplar Epistolæ beatissimi & Apostolici Papæ vrbis Romanæ Ecclesiæ Bonifacij, directæ viro glorioso Eduino Regi Anglorum.

Bonifacij
Pontificis lite-
ræ ad Edui-
num regem.

Viro glorioso Eduino Regi Anglorū, Bonifacius Episcopus seruus seruorum Dei. Licet summæ diuinitatis potentia, humanæ locutionis officijs explanari non valeat, quippè quæ suū magnitudine itā inuisibili atq; inuestigabili æternitate consistit, vt eam nulla ingenij sagacitas, quanta sit, compræhendere differereq; sufficiat: quia tamen eius humanitas ad insinuationem sui, reseratis cordis ianuis, quæ de semetipsa profertur, secreta humanis mentibus inspiratione clementer infudit, ad annuncian dam vobis plenitudinem fidei Christianæ, sacerdotalem curauimus sollicitudinem prærogare: vt perindè Christi Euangelium, quod Saluator noster omnibus præcepit gentibus prædicari, vestris quoque sensibus inferentes, salutis vestræ remedia & propinquaremus.

Matth. 8.
Marc. 16.
for. propin-
quaremus.

Supernæ igitur maiestatis clementia, quæ cuncta solo verbo præceptionis suę condidit & creauit, cælum videlicet & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, dispositis ordinibus, quibus subsisterent, cœterni verbi sui consilio, & sancti spiritus vnitate dispensans, hominem ad imaginem & similitudinem suam, ex limo terræ plasmatum, constituit: eiq; tantam præmij prærogatiuam indulxit, vt eum cunctis præponeret, atque seruatō termino præceptionis suæ, æternitatis subsistentia præmuniret. Hunc ergò Deum patrem, filium & spiritum sanctum, qui est indiuidua Trinitas, ab ortu solis vsque ad occasum, humanum genus, quippè vt creatorem omnium atque factorem suum, salutifera confessione fidei veneratur & colit. Cui etiam summities imperij, rerumque potestates submissæ sunt: quia eius dispositione omnium prælatio regnorum conceditur. Eius ergò bonitatis misericordia, totius creaturæ suæ saluandæ causa, etiam in extremitate terræ positarum gentium corda frigida, sancti spiritus seruore, in sui quoque agnitionem mirabiliter est dignata succedere. Quæ enim in gloriosi filij nostri Audubaldi Regis, gentiumq; ei suppositarum illustratione, clementiã redemptoris fuerit operata, plenius ex vicinitate locorum vestram gloriam conijcimus cognouisse. Eius ergò mirabile donum & in vobis certa spe cælesti longanimitate conferri confidimus: cum profectò gloriosam coniugem vestram, quæ vestri corporis pars esse dignoscitur, æternitatis præmio per sacri baptismatis regenerationem illuminatam agnouimus. Vndè præsentī stylo gloriosius vos adhortandos cum omni affectu intimę charitatis curauimus: quatenus abominatis idolis, eorumque cultu, spretisq; sanorum fatuitatibus, & auguriorum deceptibilibus blandimentis, credatis in Deum patrem omnipotentem, eiusque filium Iesum Christum, & spiritum sanctum: vt credentes, à diabolicæ captiuitatis nexibus, sanctæ & indiuiduæ Trinitatis cooperante potentia, absoluti, æternæ vitæ possitis esse participes. Quanta autem reatitudinis culpa teneantur adstricti hi, qui idolatriarum perniciosissimam superstitionem colentes, amplectuntur, eorum, quos colunt, exempla perditionis insinuant. Vndè de eis per Psalmistam dicitur: Omnes dij gentium, dæmonia: Dominus

Psal. 145.

Gen. 2.

Audubaldi
Regis con-
uersio.

Psal. 95.

Psal. 113.

autem caelos fecit. Et iterum: Oculos habent, & non vident: aures habent, & non audiunt: nares habent, & non odorabunt: manus habent, & non palpabunt: pedes habent, & non ambulabunt. Similes ergo efficiuntur his, qui spem suae confidentiae ponunt in eis. Quomodo enim iuandi quilibet possunt habere virtutem hi, qui ex corruptibili materia, inferiorum etiam, suppositorumque; tibi manibus construuntur: quibus videlicet artificium humanum accommodans, eis inanimatum membrorum similitudinem contulisti: qui nisi a te moti fuerint, ambulare non poterunt: sed tanquam lapis in vno loco positus, iram constructi, nihilque; intelligentiae habentes, ipsaque; insensibilitate obruti, nullam neque; laedendi, neque; iuandi facultatem adepti sunt? Quae ergo

Per sanctam
Crucem mun-
dus redem-
ptus est.

mentis deceptione eos deos, quibus vos ipsi imaginem corporis tradidistis, colentes sequamini, iudicio discreto reperire non possumus. Vnde oportet vos suscepto signo sanctae Crucis, per quam humanum genus redemptum est, execrando diabolice veritatis supplantationem, qui diuinae bonitatis operibus inuidus a mulusque consistit, a cordibus vestris abijcere, iniectisque; manibus hos, quos eatenus materiae compage vobis deos fabricastis, confringendos diminuendosque; summopere procurare. Ipsa enim eorum dissolutio, corruptioque, quae nunquam viventem spiritum habuit, nec sensibilitatem a suis factoribus potuit quolibet modo suscipere, vobis patenter insinuet, quod nihil erat, quod eatenus colebatis, dum profecto meliores vos, qui spiritum viventem a Domino percepistis, eorum constructione nihilominus existatis: quippe quos Deus omnipotens ex primi hominis, quem plasmavit, cognatione deductos per secula, innumerabilibus propaginibus pullulare constituit. Accedite ergo ad agnitionem eius, qui vos creauit, qui in vobis vitam insufflauit spiritum, qui pro vestra redemptione filium suum unigenitum misit, ut vos ab originali peccato eriperet, & ereptos de potestate diabolicae nequitiiae, caelestibus praemijs muneraret. Suscipite verba praedicatorum, & Euangelium Christi, quod vobis annunciant, quatenus credentes, sicut saepius dictum est, in Deum patrem omnipotentem, & in Iesum Christum eius filium, & spiritum sanctum, inseparabilem Trinitatem, fugatis demoniorum sensibus, expulsaque a vobis solitudine venenosi & deceptibilis hostis, per aquam & spiritum sanctum renati, ei, cui credideritis, in splendore gloriae sempiternae cohabitare eius opitulatione & munificentia valeatis. Praeterea benedictionem protectoris vestri, beati Petri Apostolorum principis vobis direximus, id est, camisiam cum ornatura in auro vna, & lena Ancyriana vna. Quod petimus, ut eo benignitatis animo gloria vestra suscipiat, quo a nobis noscitur destinatum.

Iohan. 3.

Mittit ei
Pontifex ca-
misiam S. Pe-
tri Apostoli.

Ex Cap. II.

Ad coniugem quoque; eius Edelburgam, huiusmodi literas idem Pontifex misit. Exemplar Epistolae beatissimi & Apostolici Bonifacii Papae urbis Romae, directae Edelburgae Reginae Eduini Regis. Dominae gloriosae, filiae Edelburgae Reginae Bonifacius Episcopus, seruus seruorum Dei. Redemptoris nostri benignitas humano generi, quod preciosi sanguinis sui effusione a vinculis diabolicae captiuitatis eripuit, multa prouidentia, quibus saluaretur, propinauit remedia: quatenus sui nominis agnitione diuerso modo gentibus innotescere, creatorem suum suscepto Christianae fidei agnoscerent sacramento: quod quidem in vestrae gloriae sensibus caelesti collatum munere mystica purgationis vestrae regeneratio patenter innuit. Magno ergo largitatis Dominicae beneficio mens nostra gaudio exultauit, quod scintilla orthodoxae religionis in vestri dignatus est conuersione succendere. Ex qua re non solum gloriosi coniugis vestri, immo totius gentis suppositae vobis intelligentiam in amore sui facilius inflammaret. Dideimus namque; referentibus his, qui ad nos, gloriosi filij nostri Audubaldi Regis laudabilem conuersionem nunciantes, peruenerunt, quod etiam vestra gloria, Christianae fidei suscepto mirabili sacramento, pijs & Deo placitis iugiter operibus enitescat: ab idolorum etiam cultu, seu fanorum, auguriorumque; illecebris se diligenter abstineat, & ita in amore Redemptoris sui immutata deuotione persistens inuigilet, ut ad dilatandam Christianam fidem incessabiliter non desistat operam commodare. Cumque; de glorioso coniuge vestro paterna charitas sollicitum perquisisset, cognouimus, quod eatenus abominandis idolis seruans, ad suscipiendam vocem praedicatorum, suam distulerit obedientiam exhibere. Quae ex re non modica nobis amaritudine coegesta est ab eo, quod pars corporis vestri, ab agnitione summae & indiuiduae Trinitatis remansit extranea. Vnde paternis officijs vestrae gloriosae Christianitati nostram commonitionem non distulimus conferendam, adhortantes, quatenus diuinae inspirationis imbuta subsidijs, importune & opportune agendum non differas, ut & ipse, Saluatoris nostri Domini

Edelburga
Regina con-
uersa, bonis
studet ope-
ribus.

Iesu

Iesu Christi cooperante potentia, Christianorum numero copuletur, vt perindè in-
temeratae societatis foedere iura teneas maritalis consortij. Scriptum nanque est:
Erunt duo in carne vna. Quomodo ergò vnitas vobis coniunctionis inesse dici pote-
rit, si à vestrae fidei splendore, interpositis detestabilis erroris tenebris, remanserit
ille alienus? Vnde orationi continuò insistent, à longanimitate caelestis clementia,
illuminationis illius beneficia impetrare non desinas: vt videlicet, quos copulatio
carnalis affectus vnum quodammodo corpus exhibuisse monstratur, hos quoque
vnitas fidei etiam post huius vitae transitum, in perpetua societate conseruet. Insiste
ergò gloriosa filia, & summis conatibus duritiam cordis ipsius, religiosa diuinorum
praeceptorum insinuatione mollire summoperè dematura, infundens sensibus eius,
quantum sit praclarum, quod credendo suscepisti mysterium, quantum ve sit admi-
rabile, quod renata praemium consequi meruisti. Frigiditatem cordis ipsius, sancti
spiritus annunciatione succende: quatenus amoto torpore perniciosissimi cultus,
diuinæ fidei calor eius intelligentiam tuarum adhortationum frequentatione suc-
cendat: vt profectò sacrae scripturae testimonium per te expletum indubitanter per-
clareat: Saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem. Ad hoc enim misericordiam
Dominicae pietatis consecuta es, vt fructum fidei creditorumque tibi beneficiorum,
redemptori tuo multiplicem resignares. Quod equidem, suffragante praesidio be-
nignitatis ipsius, vt explere valeas, assiduis non desistimus precibus postulare. His er-
gò praemissis, paternæ vobis dilectionis exhibentes officia, hortamur, vt nos (reper-
ta portitoris occasione) de his quæ per vos superna potentia in conuersione coniugis
vestri, summissa que vobis gentis dignata fuerit operari, properè reueletis: quatenus
solicitude nostra, quæ de vestra vestrorumque omnium animæ salute optabilia desideran-
ter expectat, vobis annunciantibus releuetur: illustrationemque diuinæ propiciationis
in vobis diffusam opulentius cognoscentes, hilari confessione largitori omnium
bonorum Deo, & beato Petro Apostolorum principi vberes merito gratias exoluamus
Præterea benedictionem protectoris vestri beati Petri Apostolorum principis vobis di-
reximus, id est, speculum argenteum, & pectinem eburneum inauratum. Quod petimus
vt eo benignitatis animo gloria vestra suscipiat, quo à nobis noscitur destinatum.

Gen. 2.
Eph. 5.

1 Cor. 7.

Mittit & Re-
gine Ponti-
fex ipeculū
& pectinem
Eburneum
S. Petri.

Ex cap. 12.

Hæc quidem memoratus Papa Bonifacius de Regis Eduini, ac gentis ipsius salute
solicitus, literis agebat. Sed & oraculum caeleste, quod illi quondam exulanti apud
Redualdum Regem Anglorum, pietas diuina reuelare dignata est, non minimùm ad
suscipienda vel intelligenda doctrinæ monita salutaris, sensum iuuat illius.

Cum ergò videret Paulinus difficulter posse sublimitatem animi regalis ad humili-
tatem viæ salutaris, & suscipiendum mysterium viuificæ Crucis inclinari, ac pro sa-
lute illius simul & gentis, cui præerat, & verbo exhortationis apud homines, & apud
diuinam pietatem verbo deprecationis ageret: tandem, vt verisimile videtur, didicit
in spiritu, quod vel quale esset oraculum Regi quondam cælitus ostensum. Nec exin-
dè distulit, quin continuò Regem admoneret, explere votum, quod in oraculo sibi
exhibito se facturum promiserat, si temporis illius arumnis exemptus, ad regni fasti-
gia perueniret. Erat autem oraculum huiusmodi:

Rex Eduin⁹
difficulter
potest con-
uertere ad
Christum.

Cum persequente illum Edelfrido, qui ante eum regnauit, per diuersa occultus
loca vel regna, multo annorum tempore profugus vagaretur, tandem venit ad Re-
gem Redualdum, obsecrans vt vitam suam à tanti persecutoris insidijs tutando fer-
uaret. Qui libenter eum suscipiens, promisit se, quæ petebat, esse facturum. At
postquam Edelfridus in hac eum prouincia apparuisse, & apud Regem illius familia-
riter cum socijs habitare cognouit, misit nuncios, qui Redualdo pecuniam multam
pro nece eius offerrent; neque aliquid profecit. Misit secundo, misit tertio, & copio-
siora argenti dona offerens, & bellum illi, si contemneretur, indicens. Qui vel minis
fractus, vel corruptus muneribus, cessit deprecanti, & siue occidere se Eduinum, seu
legatarijs tradere promisit. Quod vbi fidelissimus quidam amicus illius anima duertit,
intrauit cubiculum, quo dormire disponebat, (Erat autem prima hora noctis) & euo-
catum foras, quid erga eum agere Rex promississet, edocuit, & insuper adiecit: Si ergò
vis, hac ipsa hora educam te de hac prouincia, & in ea loca te introducam, vbi nun-
quam te vel Redualdus, vel Edelfridus inuenire valeant. Qui ait: Gratias quidem ago
benevolentia tua: non tamen hoc facere possum, quod suggeris, vt pactum, quod
cum tanto Rege iniij, ipse primus irritum faciam, cum ille mihi nihil mali fecerit, nihil
adhuc inimicitiarum intulerit: quin potius, si moriturus sum, ille me magis, quam

Edelfridus
persequitur
Eduinum.

ignobilior quisquam morti tradat: Quò enim nunc fugiam, qui per omnes Britanniaë prouincias tot annorum temporumque curricula vagabundus, hostium vitabam insidias?

Eduini Regis magna angustia.

Quidam ignotus ei apparet.

Votù Eduini.

Dexteram eius imposuit datur Eduino pro signo emissi voti.

Regina reuocat maritum à magno scelere.

Rex Edelfridus interficitur cum filio.

Eduin⁹ creatur Rex.

Dexteram impositiōe monetur reddere votum.

Abeunte igitur amico, remansit Eduinus solus foris, residensque mœstus ante palatium, multis cœpit cogitationum æstibus affici, quid ageret, quo ve pedem verteret, nescius. Cumque diu tacitis mentis angoribus, & cæco carperetur igni, vidit subito intempesta noctis silentio, appropinquantem sibi hominem vultus habitusque incogniti: quem videns vt ignotum & inopinatum, non parùm expauit. At ille accedens, salutauit eum, & interrogauit, quare illa hora cæteris quiescentibus, & alto sopore pressis, solus ipse mœstus in lapide peruigil sederet. At ille vicissim sciscitabatur, quid ad eum pertineret, vtrum ipse intus, an foris noctem transigeret. Qui respondens, ait: Nè me æstimes tuæ mœstiaë, & infomniorum, & forinsecæ ac solitariaë sessionis causam nescire. Scio enim certissimè, qui es, & quare mœres, & quæ ventura tibi in proximo mala formidas. Sed dicito mihi, quid mercedis dare velles ei, qui his te mœroribus absoluat, & Redualdo suadeat, vt nec ipse tibi aliquid mali faciat, nec tuis te hostibus perimendum tradat? Qui cum se omnia, quæ posset, huic tali pro mercede beneficij daturum esse responderet, adiecit: Quòd si etiam te Regem futurum, extinctis hostibus, in veritate promittat, ita vt non solum omnes progenitores tuos, sed & omnes, qui ante te Reges in gente Anglorum fuerat, potestate transcendas? At Eduinus constantior interrogando factus, non dubitabat promittere, quin ei, qui tanta sibi beneficia donaret, dignis ipse gratiarum actionibus responderet. Tum ille tertio: Si autem, inquit, is qui tibi tanta taliaque dona veraciter aduentura prædixerit, etiam consilium tibi tuæ salutis ac vitæ melius atque vtilius, quam aliquis de tuis parentibus aut cognatis vnquam audiuit, ostendere poterit: num ei obtemperare, & monita eius salutaria suscipere consentis? Nec distulit Eduinus, quin continuò polliceretur, se in omnibus secuturum doctrinam illius, qui se tot ac tantis calamitatibus ereptum, ad regni apicem prouheret. Quo accepto responso, confestim is, qui loquebatur cum eo, imposuit dexteram suam capiti eius, dicens: Cum ergò tibi signum hoc aduenerit, memento huius temporis ac loquelæ nostræ, & ea, quæ promittis, tunc adimplere nè differas. Et his dictis, vt fertur, repente disparuit, vt intelligeret non hominem esse, qui sibi apparuisset, sed spiritum. Et cum regius iuuenis solus adhuc ibidem sederet, gauisus quidem de collata sibi pia ac benigna consolatione, sed multum sollicitus, ac mente sedula cogitans, quis esset ille, vel vnde veniret, qui hæc sibi loqueretur.

Venit autem præfatus amicus illius, lætoque vultu salutans eum: Surge, inquit, intra: & sopitis ac relictis curarum anxietatibus, quieti membra simul & animum compone: quia muratum est cor Regis, nec tibi aliquid mali facere, sed fidem potius pollicitam seruare disponit. Postquam enim cogitationem suam, de qua tibi antè dixi, Regina in secreto reuelauit, reuocauit eum ab illa intentione, admonens quia nulla ratione conueniat tanto Regi, amicum suum optimum in necessitate positum, auro vendere, neque fidem suam, quæ omnibus ornamentis preciosior est, amore pecuniæ perdere. Quid plura? Fecit Rex, vt dictum est, nec solum exulem nuncijs hostilibus non tradidit, sed etiam eum, vt in regnum perueniret, adiuit. Nam mox redeuntibus domum nuncijs, exercitum ad debellandum Edelfridum collegit copiosum: eumque sibi occurrentem cum exercitu multum impari, (non enim dederat illi spatium, quo totum suum congregaret atque adunaret exercitum) occidit in finibus gentis Merciorum, ad orientalem plagam amnis, qui vocatur Idle. In quo certamine & filius Redualdi, vocabulo Regneri, occisus est. Ac sic Eduinus, iuxta oraculum, quod acceperat, non tantum Regis sibi infesti insidias vitauit, verum etiam eidem perempto in regni gloriam successit.

Cum ergò prædicante verbum Dei Paulino, Rex credere differret, & per aliquod tempus, vt diximus, horis competentibus solitarius sederet, & quid agendum sibi esset, quæ ve religio sequenda, sedulus secum ipse scrutari consueisset, ingrediens ad eum quadam die vir Dei, imposuit dexteram capiti eius, & an hoc signum agnosceret, requisit. Qui cum tremens ad pedes eius procidere vellet, leuauit eum, & quasi familiari voce affatus: Ecce, inquit, hostium manus, quos timuisti, Domino donante, euasisti. Ecce regnum, quod desiderasti, ipso largiente, percepisti. Memento vt tertium, quod promissisti, facere non differas, suscipiendo fidem eius, & præcepta seruando,

seruando, qui te & à temporalibus aduersis eripuit, & temporalis regni honore sublimauit. Et si deinceps voluntati eius, quam per me tibi prædicat, obsecundare uolueris, etiam à perpetuis malorum tormentis te liberans, æterni secum regni in cælis faciet esse participem.

Quibus auditis, Rex, suscipere quidem se fidem, quam docebat, & uelle & debere respondebat: uerum adhuc cum amicis, principibus & consiliarijs suis sese de hoc collaturum esse dicebat, ut si & illi eadem cum eo sentire uellent, omnes pariter in fonte uitæ Christo cõsecrarentur. Et annuente Paulino, fecit, ut dixerat. Habito enim cum sapientibus consilio, sciscitabatur singulatim ab omnibus, qualis sibi doctrina hæc eatenus inaudita, & nouus diuinitatis, qui prædicabatur, cultus uideretur. Cui primus pontificum ipsius Coifi, continuò respõdit: Tu uide, Rex, quale sit hoc, quod nobis prædicatur: ego tibi uerissimè, quod certum didici, profiteor, quia nihil omnino uirtutis habet, nihil utilitatis religio illa, quam hucusquè tenuimus. Nullus enim tuorum studiosius quàm ego, cùlturæ deorum nostrorum se subdidit, & nihilominus multi sunt, qui ampliora à te beneficia, quàm ego, & maiores accipiunt dignitates, magisque prosperantur in omnibus, quæ agenda vel acquirenda disponunt. Si autem dii aliquid ualere, me potius iuuare uellent, qui illis impensius seruire curauim. Vnde restat, ut si ea, quæ nunc nobis noua prædicantur, meliora esse & fortiora, habita examinatione, perspexeris, absque ullo cunctamine suscipere illa festinemus. Cuius suasioni uerbisque prudentibus alijs optimatum tribuens assensum, continuò subdidit:

Talis, inquit, mihi uidetur, Rex, uita hominum præsens in terris, ad comparationem eius, quod nobis incertum est, temporis, quale cum, te residente ad cœnam cum ducibus ac ministris tuis tempore brumali, accenso quidem foco in medio, & calido effecto coenaculo, furentibus autem foris per omnia turbinibus hyemalium pluuiarum uel niuium, adueniens vnus passerum, domum citissimè peruolauerit: qui cum per unum ostium ingrediens, mox per aliud exierit, ipso quidem tempore, quo intus est, hyemis tempestate non tangitur: sed tamen paruissimo serenitatis momento excursus, mox de hyeme in hyemem regrediens, tuis oculis elabitur. Ità hæc uita hominum ad modicum apparet: quid autem sequatur, quid uel præcesserit, prorsus ignoramus. Vnde si hæc noua doctrina certius aliquid attulit, merito sequenda esse uidetur. His similia & cæteri maiores natu, ac Regis consiliarij diuinitus admoniti, prosequerentur.

Adiecit autem Coifi, quia uellet ipsum Paulinum diligentius audire de Deo, quem prædicabat, uerbum facientem. Quod cum iubente Rege faceret, exclamauit auditis eius sermonibus, dicens: Iam olim intellexeram nihil esse, quod colebamus: quia uidelicet quanto studiosius in eo cultu ueritatè quærebam, tanto minus inueniebam. Nunc autem apertè profiteor, quia in hac prædicatione ueritas datur illa, quæ nobis uitæ, salutis ac beatitudinis æterna dona ualet tribuere. Vnde suggero, Rex, ut templa & altaria, quæ sine fructu utilitatis sacrauimus, ocyùs anathemati & igni tradamus. Quid plura? Præbuit palàm assensum Euangelizanti beato Paulino Rex, & abrenunciata idolatria, fidem se Christi suscipere confessus est.

Cumque à præfato pontifice sacrorum suorum quæreret, quis aras & fana idolorum cum septis, quibus erant circumdata, primus prophanare deberet: ille respõdit: Ego: Quis enim ea, quæ per stultitiam colui, ad exemplum omnium aptius, quàm ipse per sapientiam mihi à Deo uero donatam destruam? statim que abiecta superstitione uanitatis, rogauit sibi Regem arma dare, & equum emissarium, quem ascendens, ad idola destruenda ueniret. Non enim licuerat pontificem sacrorum uel arma ferre, uel in * equo sedere. Accinctus ergo gladio, accepit lanceam in manu, & ascendens emissarium Regis, pergebat ad idola. Quod adspiciens uulgus, existimabat eum insanire. Nec distulit ille mox, ut appropriabat ad fanum, profanare illud, iniecta in eo lancea, quam tenebat: multumque gauisus de agnitione ueri Dei cultus, iussit socijs destruere, ac succedere fanum cum omnibus septis suis. Ostenditur autem locus ille quondam idolorum, non longè ab Eboraco, ad Orientem ultra annum Doruentionem, & uocatur hodiè Gotmundin Gahan: ubi pontifex ille, inspirante Deo uero, polluit ac destruxit eas, quas ipse sacrauerat, aras.

Igitur accepit Rex Eduinus, cum cunctis gentis suæ nobilibus ac plebe per plurima, fidem & lauacrum sanctæ regenerationis, anno regni sui undecimo, qui est annus Domi-

Ex cap. 13.

Rex Eduin^o
deliberat cū
suis de com-
plectendo
Christiani-
smo.Elegans si-
multudo.In ethnici-
smo nulla
cognitio ue-
ritatis.Tandè Rex
Eduinus
credit.* equa equi-
tare.Coifi pōri-
fex idolorū,
conuersus
destruxit ea.

Ex cap. 14.

Domi-

Dominicæ incarnationis sexcentismus vigesimus septimus: ab aduentu verò Anglorum in Britanniam, anno circiter centesimo octuogesimo. Baptizatus est autē Eboraci die sancto Paschæ, pridie Iduum Aprilis, in ecclesia sancti Petri Apostoli, quam idem ipse de ligno, cum catechizaretur, atque ad percipiendum Baptisma imbueretur, citato opere construxit. In qua etiam ciuitate ipsi doctori atque Antistiti Paulino sedem Episcopatus donauit.

Rex ecclesiam in honore S. Petri Apostoli construit.

Mox autem ut baptisma consequutus est, curauit, docente eodem Paulino, maiorem ipso in loco & augustiorem de lapide fabricare basilicam, in cuius medio ipsum, quod prius fecerat, oratorium includeretur. Præparatis ergo fundamentis in gyro prioris oratorij, per quadrum coepit ædificare basilicam. Sed priusquam altitudo parietis esset consummata, Rex ipse impia nece occisus, opus idem successori suo Osualdo perficiendum reliquit.

Eduin^o Rex occiditur.

Paulinus autem ex eo tempore sex annis continuis, id est, vsque ad finem imperij Regis illius, verbum Dei, annuente ac fauente ipso, in ea prouincia prædicabat: credebantque & baptizabantur, quotquot erant præordinati ad vitam æternam. In quibus erant Osfridus & Eadfridus filij Regis Eduini, qui ambo ei exuli nati sunt de Quenburga filia Cearli Regis Merciorum. Baptizati sunt tempore sequenti & alij liberi eius, de Edelburga Regina progeniti, Edilhim & Ediltridis filia, & alter filius Busefrea: quorum primi albatu adhuc, rapti sunt de hac vita, & Eboraci in ecclesia sepulti. Baptizatus est & Iffi filius Osfridi, sed & alij nobiles & egregij viri non pauci.

Multos conuertit S. Paulinus.

Tantum autem fertur tunc fuisse feruor fidei ac desiderium lauacri salutaris genti Nord Humbrosum, ut quodam tempore Paulinus veniens cum Rege & Regina in regiam villam, que vocatur Adregin, triginta sex diebus ibidem cum eis catechizandi & baptizandi officio deditus, moraretur: quibus diebus cunctis à mane vsque ad vesperam nil aliud ageret, quam confluentem eò de cunctis viculis ac locis plebem, Christi verbo salutis instruere, atque instructam in fluuio Gleni, qui proximus erat, lauacro remissionis abluere. Hæc villa tempore sequentium Regum deserta, & alia pro illa est facta in loco, qui vocatur Melmin. Hęc quidem in prouincia Berniciorum: sed & in prouincia Deirorum, vbi sæpius manere cum Rege solebat, baptizabat in fluuio Sualua, qui vicum iuxta Cataractam præterfluit. Nondum enim oratoria vel baptisteria in ipso exordio nascentis ibi Ecclesiæ poterant ædificari. Attamen in campo Dono, vbi tunc etiã villa regia erat, fecit basilicam, quam postmodum pagani, à quibus Eduinus Rex occisus est, cum tota eadem villa succenderunt. Pro qua Reges posteriores fecere sibi villam in regione, quæ vocatur Loidis. Euasit autē ignem altare, quia lapideum erat, & seruat adhuc in monasterio reuerendissimi Abbatis & presbyteri Trunuuulsi, quod est in sylua Elmete.

Per multos ab eo in flumine baptizatur.

Tantam autem deuotionem Eduinus erga cultum veritatis habuit, ut etiam Regi Orientalium Anglorum Carpualdo filio Redualdi persuaderet, relicis idolorum superstitionibus, fidem & sacramenta Christi cum sua prouincia suscipere. Et quidem pater eius Reduald iam dudum in Cantio sacramentis Christianæ fidei imbutus est, sed frustra. Nam rediens domum, ab vxore sua & quibusdam peruersis doctoribus seductus est, atque à sinceritate fidei deprauatus, habuit posteriora peiora prioribus: ita ut in morem antiquorum Samaritanorum, & Christo seruire videretur, & dijs quibus antea seruiebat, atque in eodem fano & altare haberet ad sacrificium Christi, & arulam ad victimas dæmoniorum. Quod videlicet fanum Rex eiusdem prouinciæ Alduulff, qui nostra ætate fuit, vsque ad suum tempus perdurasse, & se in pueritia vidisse testatur.

Ex cap. 15.

Eduald^o rex & Christiū & dæmones colit.

Erat autem præfatus Rex Reduald natu nobilis, quanlibet actu ignobilis, filius Tytilli cuius pater fuit Vulfa, à quo Reges Anglorum Orientalium Vulfingas appellat. Verum Carpuald non multo post, quam fidem accepit, tempore occisus est à viro gentili, nomine Richberto, & exinde tribus annis prouincia in errore versata est, donec accepit regnū eiusdem frater Carpualdi Sibertus, vir per omnia doctissimus atque Christianissimus. Qui viuente adhuc fratre, cum exularet in Gallia, fidei sacramentis imbutus est. Quorum participem mox vbi regnare coepit, totam suam prouinciā facere curauit. Cuius studijs gloriosissime fauit Felix Episcopus, qui de Burgundiarum partibus, vbi ortus & ordinatus erat, cum venisset ad Honorium Archiepiscopum, ei que indicasset desiderium suum, misit eum ad prædicandum verbum vite præfate nationi Anglorum. Nec vota ipsius in cassum cecidere: quin potius fructum in

Carpualdus Rex occiditur.

Sibert^o Rex doctissimus & Christianissimus. Felix Episcopus multos Anglos conuertit.

ea multiplicem credentium populorum pius agri spiritualis cultor inuenit. Siquidem totam illam prouinciam iuxta sui nominis sacramentum, à longa iniquitate atque infelicitate liberatam, ad fidem & opera iustitiæ, ac perpetuæ felicitatis dona perduxit. Accepitq; sedem Episcopatus in ciuitate Dummock, & cum decem & septem annis eidem prouinciæ pontificali regimine præfuisset, ibidem in pace vitam finiuit.

Prædicabat autem Paulinus verbum etiam prouinciæ Lindisi, quæ est prima ad meridianam Humbri fluminis ripam, pertingens vsque ad mare: Præfatumque Lindocolinæ ciuitatis, cui nomen erat Blecca, primum cum domo sua conuertit ad Dominum. In qua uidelicet ciuitate, & ecclesiâ operis egregij de lapide fecit, cuius tecto vel longa incuria, vel hostili manu deiecto, parietes hæcenus stare videntur: & omnibus annis aliqua miracula sanitatum in eodem loco solent ad utilitatem eorum, qui fideliter quarunt, ostendi. In qua ecclesia Paulinus, transeunte ad Christum Iusto, Honorium pro eo consecrauit Episcopum, vt in sequentibus suo loco dicemus.

De huius fide prouinciæ narrauit mihi presbyter & Abbas quidam, vir veracissimus de monasterio Peartan, vocabulo Deda, retulisse sibi quendam seniorum, baptizatum se fuisse die media à Paulino Episcopo, præfente Rege Eduino, & multam populi turbam in fluuii Trehenta iuxta ciuitatem, quæ lingua Anglorum Trouulfingæstir vocatur. Qui etiam effigiem eiusdem Paulini referre est solitus, quod esset longæ staturæ, paululum incuruus, nigro capillo, facie macilenta, naso adunco, pertenui, venerabilis simul & terribilis adspectu. Habuit autem secum in ministerio & Iacobum Diaconum, virum vtique industrium ac nobilem in Christo & in Ecclesia, qui ad nostra vsque tempora permansit.

Tanta autem eo tempore pax in Britania, quaquaversum imperium Regis Eduini peruenerat, fuisse perhibetur, vt (sicut vsque hodiè in prouerbio dicitur) etiamsi mulier vnâ cum recens nato paruulo vellet totam perambulare insulam à mari ad mare, nullo se lædente, valeret. Tantum quoque Rex idem utilitati suæ gentis consuluit, vt plerisque in locis, vbi fontes lucidos iuxta publicos viarum transitus conspexit, ibi ob refrigerium viantium, erectis stipitibus areos caucos suspendi iuberet: neque hos quisquam, nisi ad usum necessarium, contingere præ magnitudine vel timoris eius auderet, vel amoris vellet. Tantum verò excellentiæ in regno habuit, vt non solum in pugna ante illum vexilla gestarentur, sed & tempore pacis equitatem inter ciuitates, siue villas, aut prouincias suas cum ministris, semper antecedere signifer cõsueuisset: necnon & incedente illo vbilibet per plateas, illud genus vexilli, quod Romani Tufam, Angli verò appellant Thuuf, ante eum ferri solebat.

Quo tempore præfatum sedis Apostolicæ Honorius Bonifacij successor habebat: qui vbi gentem Nord Humbrorum cum suo Rege ad fidem confessionemque Christi, Paulino euangelizante, conuersam esse didicit, misit eidem Paulino pallium, misit & Regi Eduino literas exhortatorias, paterna illum charitate accendens, vt in fide veritatis, quam acceperat, persistere semper ac proficere curaret. Quarum videlicet literarum iste est ordo.

Domino excellentissimo, atque præcellētissimo filio Eduino Regi Anglorum, Honorius Episcopus seruus seruorum Dei, salutem. Ità Christianitatis vestræ integritas circa conditoris sui cultum, fidei est ardore succensa, vt longè lateque resplendat, & in omni mundo annunciata, vestri operis multipliciter referat fructum. Sic enim vos Reges esse cognoscitis, dum Regem & creatorem vestrum orthodoxa prædicatione edocti, Deum venerando colitis, ei que, quod humana valet conditio, mentis vestræ sinceram deuotione exoluitis. Quid Deo nostro aliud offerre valebimus, nisi vt in bonis actibus persistentes, ipsumque authorem humani generis cõfidentes, cum colere, ei que vota nostra reddere festinemus? Et ideo excellentissime fili, paterna vos charitate, qua conuenit, exhortamur, vt hoc, quod vos diuina misericordia ad suam gratiam vocare dignata est, sollicita intentione, & assiduis orationibus seruare omnimodò festinetis: vt qui vos in præfenti seculo ex omni errore absolutos, ad agnitione sui nominis est dignatus perducere, & celestis patriæ vobis præparet mansionem. Prædicatoris igitur vestri, domini mei Apostolicę memorię Gregorij lectione frequenter occupati, præ oculis affectum doctrinæ ipsius, quem pro vestris animabus libenter exercuit, habetote: quatenus eius oratio, & regnum vestrum, populumque augeat, & vos omnipotenti Deo irreprehensibiles repræsentet. Ea verò, quæ à nobis pro vestris sacerdotibus ordinanda sperastis, hæc pro fidei vestræ sinceritate, quæ nobis

Ex cap. 16.
S. Paulinus
conuertit
Bleccā præ-
fectū Lin-
docoloni-
ensem.

Forma cor-
poris S. Pau-
lini.

Sub Eduino
rege summa
Britannię
pax.

Ex cap. 17.
Honorius
papa mittit
pallium Pau-
lino.

Honorij Pa-
pæ literę ad
Eduinū Re-
gem.

S. Gregorij
Papæ erga
Anglos af-
fectus.

Mittit duo
pallia duo-
bus Metro-
polititanis.

multimoda relatione per præsentium portitores laudabiliter insinuata est, gratuito animo attribuere illis sine vlla dilatione prouidimus, & duo pallia vtrisque Metro- polititanis, id est, Honorio & Paulino, direximus: vt dum quis eorum de hoc seculo ad authorem suum fuerit accersitus, in loco ipsius alterum Episcopum ex hac nostra authoritate debeat subrogare. Quod quidē tam pro vestrae charitatis affectu, quā pro tantarum prouinciarum spatijs, quæ inter nos & vos esse noscuntur, sumus inuitati concedere, vt in omnibus deuotioni vestrae nostrum concursum, & iuxta vestra desideria præberemus. Incolumem excellentiam vestram gratia superna custodiat.

Ex Cap. 20. Cū autem Eduinus decem & septem annis genti Anglorum simul & Britonum gloriosissimè præset, è quibus etiam sex ipse, vt diximus, Christi regno militauit, rebellauit aduersus eum Carduella Rex Britonum, auxilium præbente illi Penda, viro strenuissimo, de regio genere Merciorum, qui & ipse ex eo tempore gentis eiusdem regno annis vigintiduo varia sorte præfuit. Et conferto graui prælio in campo, qui vocatur Hethfelth, occisus est Eduinus die quarto Iduum Octobris, anno Domini incarnationis sexcentesimo trigesimalotertio, cū esset annorum quadraginta octo, eiusque totus vel interemptus, vel dispersus est exercitus. In quo etiam bello ante illum vnus filius eius Osfrid, iuuenis bellicosus cecidit: alter Edfrid, necessitate cogente, ad Pendam Regem transfugit: & ab eo postmodum, regnante Osualdo, contra fidem iurisiurandi peremptus est.

Eduin^o Rex
cæditur cū
suis.

Quo tempore maxima est facta strages in Ecclesia, vel gente Nord Humbro- rum, maximè quòd vnus ex ducibus, à quibus acta est, paganus: alter, quia barbarus, erat pagano scruior. Siquidem Penda cum omni Merciorum gente idolis deditus, & Christiani erat nominis ignarus. At verò Carduella, quanuis nomen & professionem haberet Christiani, ad eò tamen erat animo ac moribus barbarus, vt nec sexui quidem muliebri, vel innocuæ paruulorum parceret ætati, quin vniuersos atrocitate ferina morti per tormenta contraderet, multo tempore totas eorum prouincias debachando peruagatus, ac totum genus Anglorum Britannia finibus erasurum se esse deliberans. Sed nec religioni Christiana, quæ apud eos exorta erat, aliquid impen- debat honoris: quippè cū vsque hodiè moris sit Britonum, fidem religionemque Anglorum pro nihilo habere, neque in aliquo eis magis communicare, quā pagani- nis. Allatum est autè caput Eduini Regis Eboracum, & illatum postea ecclesie beati Petri Apostoli, quam ipse coepit, sed successor eius Osuald perfecit, vt supra docui- mus. Positum est autem in porticu sancti Papæ Gregorij, à cuius ipse discipulis ver- bum vitæ susceperat.

Eccè Car-
duellæ &
Pendæ ty-
rannidem.

Britones
infecti sunt
Anglis.

S. Paulinus
cum regina
fugit Can-
tium.

Turbatis itaque rebus Nord Humbro- rum huius articulo cladis, cū nihil alicubi præsidij, nisi in fuga esse videretur, Paulinus assumpta secum Edelburga Regina, quam pridem adduxerat, redijt Cantium nauigio, atque ab Honorio Archiepiscopo & Re- ge Edulbaldo multum honorificè susceptus est. Venit autem illuc duce Baasso, milite Regis Eduini fortissimo, habēs secum Heanfredam filiam, & Vulcream filij Eduini, necnon & Iffi filium Osfridi filij eius: quos postea mater metu Edboldi & Osualdi Regum, misit in Galliam nutriendos Regi Decherto: ibique ambo in infantia de- fundi, & iuxta honorem vel regijs pueris, vel innocentibus Christi congruum, in ec- clesia sepulti sunt. Attulit quoque secum vasa preciosa Eduini Regis perplura, in qui- bus & Crucem magnam auream, & calicem aureum, consecratum ad ministerium altaris: quæ hæcenus in ecclesia Cantij conseruata monstrantur.

Crux ma-
gna aurea.

Quo in tempore Rhofensis ecclesia pastore minimè habebat, eò quòd Romanus præsul illius ad Honorium Papam à Iusto Archiepiscopo legatarius missus, absorptus fuerat fluctibus Italicis maris: ac per hoc curam illius præfatus Paulinus inuitatione Honorij Antistitis, & Eadaldi Regis suscepit ac tenuit, vsq; dum & ipse suo tempore ad caelestia regna cum gloriosi fructu laboris ascendit. In qua ecclesia moriens, pal- lium quoque, quod à Romano Papa acceperat, reliquit. Reliquerat autem in ecclē- sia sua Eboraci Iacobum Diaconum, virum utique Ecclesiasticum & sanctum, qui multo ex hinc tempore in ecclesia manens, magnas antiquo hosti prædas docendo & baptizando eripuit. Cuius nomine vicus, in quo maximè solebat habitare, iuxta * Catarectam, vsque hodiè cognominatur. Qui quoniam cantandi in ecclesia erat peritissimus, recuperata postmodum pace in prouincia, & crescente numero fide- lium, etiam magister ecclesiasticæ cantionis iuxta morem Romanorum seu Cantua- riorum, multis coepit existere. Et ipse senex, & plenus dierū, iuxta scripturas, patrum viam sequutus est.

Obitus S.
Paulini.

Anno

DE S. IOHANNE CANONICO REGVLARI.

769

Anno autem ab incarnatione Domini sexcentesimo quadagesimo quarto, reuerendissimus pater Paulinus, quondam quidem Eboracensis, sed tunc Episcopus Rhodensis ciuitatis, transijt ad Dominum, sexto Iduum Octobris die: qui decem & nouem annos, & menses duos, & vigintiunum dies Episcopatum tenuit: sepultusque est in secretario beati Apostoli Andreae, quod Rex Edilbertus à fundamentis in eadem Rhodi ciuitate construxit. In cuius locum Honorius Archiepiscopus ordinauit Ithamar, oriundum quidem de gente Cantuariorum, sed vita & eruditione antecessoribus suis æquandum.

Ex lib. 3. Histor. eiusdē cap. 14.

VITA S. IOHANNIS PRIORIS MONASTERII BRIDLINGTONIAE CANONICORVM REGVLARIVM

in Anglia, ex quodam MS. codice per F. Laur. Surium mutato stylo pressius & contractius descripta. Authoris nomen codex non habuit, sed est historia grauis, scripta ab eius æquali.

SACRATISSIMAE recordationis Iohannes Prior Octobr. 10. Bridlingtoniensis, cuius grata solennitas mirifici splendoris radijs vniuersam illustrat & ornat Ecclesiam militan- Cap. 1.

tem, instar immotæ cuiusdam columnæ, in base fidei firmiter collocatæ, mortalium omnium nutabundam confirmat instabilitatem, & benignæ intercessionis consolatione sustentat. Is enim prima florentis ætatis exordia Multis virtutibus ornatissimus, profugatis vitiorum tenebris, diuini timoris amplexus est itinera, & in Tobie vestigijs insistentis, atq; spei & charitatis multos proferens fructus, sancti spiritus singulare quoddam sacrarium effectus est. A Multum proficit in studijs literarum.

pijs verò parentibus enutritus, & studijs liberalium disciplinarum admotus, breui longo interuallo omnes post se reliquit suos condiscipulos. Neque tamen soli acquirenda scientia deditus erat, sed cælestibus animo inhians, cum esset in schola Oxoniensi, crebro interruptis scholasticis disputationibus, interiori homini excolendo vacabat, templi animi sui supremo principi dedicans, & in Dei ac proximi amore feruenti spiritu sese exercens, vt quidem ad nos perlatum est ab eius condiscipulis fide dignis: atque in ipsa iuuenili ætate Deo toto animo addictus, aduersus illatas iniurias & contumelias placidum & tranquillū sese exhibebat. Leuitatem & petulantiam omnem perpetuo vitabat, suo potius & omnium cupiens militare creatori, quam vanis & frivolis occupationibus tempus terere, & bonas horas malè collocare.

Multis virtutibus ornatissimus, naturæ adhuc puer. Tob. 1.

Multum proficit in studijs literarum.

Hic Author indicat se eius fuisse æqualem.

Hunc verò in modum in virtutibus enutritus & educatus feliciter in Comitatu Eboracensi in locis maritimis, nec multum à monasterio Bridlingtoniensi remotis, cum biennium exegisset Oxoniæ, ocyus domum reuersus est, atque illic non tam humana institutione partam, quam cælesti vnctione infusam perquisiuit scientiam. Atque in ipsa iuuentute maturos annos induens, quod ætati deerat, virtutum studiosa conuersatione suppleuit. Cum sic autem & scientia & honestis moribus ornatus esset, vir quidam celebris ac opulentus illum suorum filiorum voluit habere pedagogum, qui eos non solum literas doceret, sed etiam à vitijs coerceret. At ille perpensens teneram esse lilij substantiam, quæ spinarum aculeis facile perforaretur, timens etiam insipientis libidinis æstus, vicesimo ætatis suæ anno, magno religiose vitæ ardore correptus, virtutibus præclare instructus, Christi sempiterno seruitio se constituit mancipare. Mouebatur enim etiam ijs rebus, quas partim quotidiana discebat experientia, tot inter homines existentibus contentionibus & discordijs diuturnis: partim memoria repetebat de scripturis diuinis, Abel & Cain vno parente editos, columbam & coruum pariter in arca commorantes, Isaac & Ismaëlem inter se colludentes, ab ipsis primis creati orbis initijs improbos bonis admixtos: denique multos vndique malè blandientis mundi propositos esse laqueos. Horum igitur accurata consideratione incitatus, Bridlingtoniense cœnobium petijt, atque illic haud secus atque Angelus è celo veniens, hilariter acceptus, monasticum habitum induit, multaque morum integritate conspicuus, & sancti spiritus flamma incensus, regularis obseruantia admodum studiosus fuit. Amabat Deum toto corde & tota anima,

Cap. 2.

Senilis maturitas in iuuenili corpore.

Gen. 4. 8. 21.

Fit monachus apud Regulares Canonicos.

T i t mente